

Vergaderjaar 2018–2019

31 985

Buitenlands beleid en handelspolitiek

B

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 25 maart 2019

De leden van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken, Defensie en Ontwikkelingssamenwerking¹ hebben kennisgenomen van de brief van de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking d.d. 1 februari 2019 inzake de EU-conceptmandaten voor onderhandelingen met de VS. Naar aanleiding hiervan is op 12 maart 2019 een brief gestuurd.

De Minister heeft op 25 maart 2019 gereageerd.

De commissie brengt bijgaand verslag uit van het gevoerde schriftelijk overleg.

De griffier van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken, Defensie en Ontwikkelingssamenwerking,
Van Luijk

¹ Samenstelling:

Kox (SP) (*vice-voorzitter*), Ten Hoeve (OSF), Van Kappen (VVD), Kuiper (CU), Schaap (VVD) (*vice-voorzitter*), Strik (GL), Knip (VVD), Faber-van de Klashorst (PVV), De Graaf (D66), Martens (CDA), Postema (PvdA) Vlietstra (PvdA) (*voorzitter*), Vac. (PVV), Lokin-Sassen (CDA), Van Apeldoorn (SP), Dercksen (PVV), D.J.H. van Dijk (SGP), Knapen (CDA), Lintmeijer (GL), Van Rij (CDA), Backer (D66), Stienen (D66), Overbeek (SP), Sini (PvdA), Baay-Timmerman (50PLUS), Wever (VVD), Aardema (PVV), Vac. (PvdD)

BRIEF VAN DE VOORZITTER VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR BUITENLANDSE ZAKEN, DEFENSIE EN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

Aan de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking

Den Haag, 12 maart 2019

De leden van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken, Defensie en Ontwikkelingssamenwerking (BDO) hebben met belangstelling kennisgenomen van uw brief d.d. 1 februari 2019 inzake de EU-conceptmandaten voor onderhandelingen met de VS. Deze brief geeft de leden van de SP-fractie aanleiding tot het stellen van enkele vragen.

Inbreng SP-fractie

De leden van de **SP**-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de genoemde brief. In deze brief geeft u een appreciatie van de conceptmandaten die de Europese Commissie heeft opgesteld ter voorbereiding op bilaterale onderhandelingen tussen de VS en de EU over een algemene tariefverlaging voor industriële producten inclusief visserij en over wederzijdse erkenning van conformiteitsbeoordeling.

In de eerste plaats hebben de genoemde leden een algemene vraag. De regering Trump is, zoals de afgelopen twee jaar duidelijk is geworden, een sterk voorstander van evenwicht in internationale handelsrelaties. De regering-Trump meent dat structurele handelstekorten c.q. overschotten dienen te worden uitgebannen. Deelt de Minister dit uitgangspunt? Zo niet, kan de Minister dan de gevolgde gedachtegang toelichten? Op grond van welke argumenten meent de Minister dat structurele onbalans in internationale handelsrelaties geen probleem is en niet geadresseerd hoeft te worden?

Zo ja, wil de Minister dan toelichten waarom enkele EU-lidstaten structureel grote overschotten op hun handelsbalans laten voortbestaan? Op grond van welke argumenten meent de Minister dan dat dit geen probleem is voor de verhoudingen in het multilaterale handelssysteem?

De leden van de SP-fractie hebben ook nog enkele tekstuele vragen.

Op bladzijde 1, derde alinea, schrijft u dat zowel «import- en exporttarieven, als andere kwantitatieve restricties» onder het concept-mandaat vallen. In welk opzicht zijn tarieven «kwantitatieve» restricties?

In dezelfde alinea wordt vermeld dat het mandaat de ruimte laat om rekening te houden met gevoelige producten aan Amerikaanse zijde zoals auto's en auto-onderdelen. Zijn dat niet evenzeer gevoelige producten aan Europese zijde? En zijn er aan Europese zijde wellicht nog andere gevoelige producten waarmee rekening gehouden zou moeten worden?

Tot slot hebben de leden van de SP-fractie nog een vraag over de rol van investeringen in de onderhandelingen. Het laatste deel van de brief, beginnende met de laatste alinea op bladzijde 2, roept de vraag op of hier wordt gehint op de mogelijkheid dat de onderhandelingen ook zullen gaan over directe investeringen. Kunt u uitsluiten dat dit het geval is of zou kunnen worden?

De leden van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken, Defensie en Ontwikkelingssamenwerking (BDO) zien met belangstelling uit naar uw reactie en ontvangen deze graag binnen vier weken na dagtekening van deze brief.

Voorzitter van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken, Defensie en Ontwikkelingssamenwerking,
J.G. Vlietstra

BRIEF VAN DE MINISTER VOOR BUITENLANDSE HANDEL EN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 25 maart 2019

Hierbij bied ik u de antwoorden aan op de schriftelijke vragen gesteld door de leden van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken, Defensie en Ontwikkelingssamenwerking (BDO) over de brief d.d. 1 februari 2019 inzake de EU-conceptmandaten voor onderhandelingen met de VS. Deze vragen werden ingezonden op 13 maart 2019 met kenmerk 164479.01u.

Vraag 1

In de eerste plaats hebben de genoemde leden een algemene vraag. De regering Trump is, zoals de afgelopen twee jaar duidelijk is geworden, een sterk voorstander van evenwicht in internationale handelsrelaties. De regering-Trump meent dat structurele handelstekorten c.q. overschotten dienen te worden uitgebannen. Deelt de Minister dit uitgangspunt? Zo niet, kan de Minister dan de gevolgde gedachtegang toelichten? Op grond van welke argumenten meent de Minister dat structurele onbalans in internationale handelsrelaties geen probleem is en niet geadresseerd hoeft te worden? Zo ja, wil de Minister dan toelichten waarom enkele EU-lidstaten structureel grote overschotten op hun handelsbalans laten voortbestaan? Op grond van welke argumenten meent de Minister dan dat dit geen probleem is voor de verhoudingen in het multilaterale handelssysteem?

Antwoord

De handelsbalans is het saldo van de toegevoegde waarde die een land elk jaar verdient met de uitvoer van goederen en diensten aan andere landen, minus de invoer van goederen en diensten uit andere landen. De handelsbalans hangt nauw samen met het saldo op de lopende rekening, dat de optelsom is van de handelsbalans en de balans van primaire en secundaire inkomens zoals rentebetalingen en ontwikkelingshulp. Een andere manier om het saldo op de lopende rekening te bepalen is als het saldo van de besparingen van alle binnenlandse sectoren (niet-financiële bedrijven, huishoudens, overheid en financiële instellingen). Hieruit blijkt ook dat dit saldo wordt bepaald door binnenlandse factoren. Zo zullen vergrijzende landen meer sparen en daardoor een hoger saldo op de lopende rekening en handelsbalans kennen, terwijl jongere economieën juist relatief meer zullen investeren wat zal samengaan met een tekort. Deze balansen zijn dus met name een reflectie van binnenlandse economische factoren en zeggen daarmee niet iets over de internationale handelsrelaties.

Internationale handel is geen *zero sum game* waarbij de winst van de één automatisch zou leiden tot het verlies van de ander. Het wegnemen van handelsbarrières leidt tot een toename van de welvaart: allereerst vergroot openheid van markten de afzetmarkt en de kansen voor binnenlandse bedrijven, vergroot het de mogelijkheden voor bedrijven om te specialiseren en leidt het tot een toename van (buitenlandse) concurrentie.² Ten tweede dragen deze factoren bij aan het internaliseren van buitenlandse kennis en technologie. Dit vergroot de productiviteit.³ Dit geldt des te meer nu we te maken hebben met een diepe integratie van landen in mondiale waardeketens waarin specialisatie optreedt per

² Zie bv. Edwards (1998).

³ Romer (1989); Cohen and Levinthal (1990); Coe and Helpman (1995); Erken, Donselaar and Thurik (2016).

taak in het productieproces. Handel is dus wederzijds voordelig en brengt in algemene zin significante positieve welvaartseffecten met zich mee.

Zoals aangegeven vormen onevenwichtigheden in de handelsbalans op zichzelf dus geen probleem voor de verhoudingen in het multilaterale handelssysteem. Daarnaast blijft het van belang om te benadrukken dat protectionistische maatregelen geen geëigende middelen zijn om (bilaterale) handelstekorten te adresseren. Los van de negatieve welvaartseffecten hebben protectionistische maatregelen bovendien een verwaarloosbaar effect op de totale handelsbalans door veranderende relatieve prijzen en daaruit voortvloeiende verschuiving van vraag en diversificatie. Daarbij geldt wel dat het belangrijk is om te zorgen dat de internationale markt op een eerlijke manier werkt en open is. Protectionistische maatregelen of oneigenlijke steun van overheden aan eigen bedrijven verstoren de eerlijke werking van de internationale markt. Nederland werkt samen met de Europese Commissie aan oplossingen voor onnodige marktverstoringen en aan nieuwe multilaterale afspraken die bedoeld zijn om een eerlijk en gelijk speelveld te bevorderen.

Vraag 2

Op bladzijde 1, derde alinea, schrijft u dat zowel «import- en exporttarieven, als andere kwantitatieve restricties» onder het concept-mandaat vallen. In welk opzicht zijn tarieven «kwantitatieve» restricties?

Antwoord

Tarieven zijn geen kwantitatieve restricties. Het woord «andere» had hier niet gebruikt moeten worden.

Vraag 3

In dezelfde alinea wordt vermeld dat het mandaat de ruimte laat om rekening te houden met gevoelige producten aan Amerikaanse zijde zoals auto's en auto-onderdelen. Zijn dat niet evenzeer gevoelige producten aan Europese zijde? En zijn er aan Europese zijde wellicht nog andere gevoelige producten waarmee rekening gehouden zou moeten worden?

Antwoord

De EU heeft een competitieve auto-industrie. De Europese Commissie zal in de onderhandelingen rekening houden met de gevoelige producten aan EU-zijde. Voor gevoelige producten kan gewerkt worden met quota of met langere termijnen waarin tarieven naar nul worden gebracht.

Vraag 4

Tot slot hebben de leden van de SP-fractie nog een vraag over de rol van investeringen in de onderhandelingen. Het laatste deel van de brief, beginnende met de laatste alinea op bladzijde 2, roept de vraag op of hier wordt gehint op de mogelijkheid dat de onderhandelingen ook zullen gaan over directe investeringen. Kunt u uitsluiten dat dit het geval is of zou kunnen worden?

Antwoord

Investeringen worden niet genoemd in de concept-mandaten. Daarmee maakt markttoegang voor directe investeringen geen onderdeel uit van de onderhandelingen die op basis van deze mandaten gevoerd zouden kunnen worden.

De Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking,
S.A.M. Kaag